

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип



УНИВЕРЗИТЕТСКИ БИЛТЕН

мај 2011 година
Штип

Број 60, 16 мај 2011 година

СОДРЖИНА

ПРЕГЛЕД на наслови на теми за изработка на магистерски/специјалистички труд-одобрени од наставно-научниот совет на единицата	3
РЕФЕРАТ за избор на наставник во насловно звање доцент/вонреден професор за наставно- научната област електротехника на Електротехнички факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	4
РЕФЕРАТ за избор на помлад асистент/асистент од областа транспортна механизација на Машински факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	7
РЕФЕРАТ за избор на помлад асистент во наставно-научната област енологија на Земјоделски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	10
РЕФЕРАТ за избор на асистент во областа машинство на Машински факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	13
РЕФЕРАТ за избор на наставник во сите звања за наставно-научните области електротехника и електромашинство на Електротехнички факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	17
РЕФЕРАТ за избор на еден наставник во насловно звање доцент/ вонреден професор за наставно-научната област стоматологија на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	27
РЕФЕРАТ за избор на еден соработник во звање асистент/помлад асистент за подрачјето биотехнологија на Земјоделски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	36
РЕФЕРАТ за избор на асистент за научната област дизајнирање на текстил и облека - на Технолошко-технички факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	41
РЕФЕРАТ за избор на еден наставник во сите звања за наставно - научната област финансии и банкарство на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	44
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот за учебно помагало „Практикум по основи на природните науки за одделенска настава“ од д-р Снежана Ставрева-Веселиновска и асистент Милена Ѓокиќ, Педагошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип	60

Издавач:

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

Главен и одговорен уредник: проф. д-р Саша Митрев
 Уредници: проф. д-р Блажо Боев, м-р Ристо Костуранов
 Лектор: Даница Гавриловска-Атанасовска
 Техничко уредување: Славе Димитров, Благој Михов

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН НАСТАВНИК ВО СИТЕ ЗВАЊА ЗА НАСТАВНО -
НАУЧНАТА ОБЛАСТ ФИНАНСИИ И БАНКАРСТВО НА ЕКОНОМСКИ
ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука бр.1702-86/6 од 20.4.2011 год. донесена на шестата седница на Наставно-научниот совет на Економски факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, одржана на 20.4.2011 год., определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на еден *наставник* во насловно звање *доцент* за наставно-научната област *финансии и банкарство* на Економскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Дневник“ и „Лајм“ на 9.4.2011 год. и во предвидениот рок се пријави само кандидатката д-р Виолета Мацова. Врз основа на приложената документација, чест ни е на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет да му го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Кандидатката **д-р Виолета Мацова** е родена на 17 мај 1963 година во Скопје. Основно образование завршува во 1977 година во ОУ „Браќа Рибар“ во Скопје (денес ОУ „Димитар Миладинов“).

Средно образование завршува во 1981 година во Гимназијата „Раде Јовчевски-Корчагин“ во Скопје – математичка насока, отсек Информатика (помошник-програмер и ракувач со сметачки машини – IV степен на образование). Во учебната 1981/1982 година се запишува на Економски факултет во Скопје, отсек Прометно-комерцијална насока, и дипломира во октомври 1985 година под менторство на д-р Катерина Чакмакова-Манова.

Во учебната 1986/1987 година се запишува на постдипломски студии, група Маркетинг на Економски факултет во Скопје, каде во 1990 година се стекнува со научен степен **магистер на науки**, со успешна одбрана на магистерскиот труд на тема „Организација на маркетинг активностите во МЗТ“ под менторство на д-р Бошко Јаковски.

Во јуни 2009 година успешно ја одбрани докторската дисертација на Економскиот институт во Скопје. на тема „Оценка на кредитниот ризик во процесот на управување со кредитни ризици во комерцијалните банки на Р. Македонија“ под менторство на д-р Благоја Наневски. при што се стекнува со научен степен **доктор на науки**.

Во својата работна кариера кандидатката д-р Виолета Мацова има повеќе работни ангажмани, особено во областа на банкарството, финансиите и економскиот развој (на национално и локално ниво).

Имено, д-р Виолета Мацова е ангажирана како секторски раководител во „Тетекс банка“ – Скопје (март 1996 - септември 1997 година), како проектен менаџер (септември 1997 - декември 2000 година) работи, а потоа како помошник-директор во Агенцијата за санација на банки, чиј предмет на работа е управување со лошите кредити на крајните должници - претпријатија пренесени од Стопанска банка АД Скопје на Агенцијата.

Во периодот февруари 2003 - декември 2004, д-р Виолета Мацова ја продолжува кариерата во областа на банкарството во меѓународните проекти:

- Проектот на УСАИД - Јакнење на македонскиот финансиски сектор - банкарски советник, одговорна за креирање на приватно кредитно биро и поддршка на Народната банка во делот на управување со банкарските ризици, и
- Проект на ЕАР – Реформа на банкарскиот сектор - виш банкарски експерт, задолжена за поддршка на Народна банка за промоција и имплементација на новата Капитална спогодба – Базел 2 и в.д. генерален секретар на Здружението за банкарство.

Со процесот на децентрализација во 2005 година, д-р Виолета Мацова е ангажирана како виш финансиски експерт во проектот на ЕАР – Техничка помош на Министерството

за финансии за фискална децентрализација, а од март 2006 година до денес работи на место виш советник и тим лидер за локална самоуправа и децентрализација во СНВ - Холанска развојна организација -подружница Скопје.

Д-р Виолета Мацова, меѓу другото, ги има и следниве ангажмани:

- претседавач на Работната група за либерализација и олеснување на трговијата во рамките на Пактот за стабилност (јуни 2001 – февруари 2003);
- претседател на Македонската делегација на Работната група за економски и финансиски прашања при Советот за соработка на РМ и ЕУ (февруари 2001 - февруари 2003);
- претседател на Заедничките мониторинг комитети за спроведување на договорите за слободна трговија на Македонија со земјите од ЛИЕ (јануари 2001 - февруари 2003);
- главен преговарач на договорите за слободна трговија на Р.Македонија со БиХ, Албанија и Романија (март 2001 – декември 2002);
- координатор и член на Преговарачкиот тим во процесот на пристапување на Р. Македонија во СТО (јануари 2001- септември 2002);
- член на Управниот комитет на Проектот на ЕАР – Реформа на образованието (јануари 2002 - март 2003);
- координатор / претседател на Управниот комитет за елиминирање на инвестиционите бариери – Светска банка (јануари 2002 - февруари 2003);
- координатор на Економскиот форум на ЦЕИ (ноември 2002) и
- координатор на Работна група на 57-та Меѓународна банкарска школа – Кос-Грција, на тема Управување со кредитниот ризик и негово регулирање (јуни/јули 2004).

Забелешка: Работата и презентациите се одвиваа на англиски јазик

Во текот на својата кариера има повеќе студиски и работни престои во странство, од кои позначајни се:

- престој и работа во банката - Banca Nazionale del Lavoro во Рим, Италија, како дел од Италијанската програма за размена на банкарски кадри со меѓународните коресподентски банки (мај/јуни 1997 година);
- студиски престој во Hellenic Bank association (Банкарско здружение на Грција) во Атина, Грција, во рамките на Програмата за учење на проектот Реформа на банкарскиот сектор (ноември/декември 2003);
- 57-ма Меѓународна банкарска школа на остров Кос, Грција, учесник и координатор на работна група – Хермес, јуни - јули 2004.

Покрај активното користење на англискиот јазик, кандидатот се служи и со италијански јазик, а има пасивно познавање на грчкиот јазик.

II. Наставно-образовна и научноистражувачка дејност

Во рамките на своите досегашни ангажмани, д-р Виолета Мацова директно е вклучена во реализација на над триесет обуки од областа на банкарството, јавните финансии, финансиски менаџмент, финансискиот лизинг, управување со ризиците, кредитниот рејтинг, примена на меѓународни сметководствени стандарди во банките и јавните институции, како и обуки за користење на финансиските фондови на ЕУ.

Меѓу поважните реализирани обуки/предавања од страна на д-р Виолета Мацова, вредно е да се спомнат:

1. „Кредитни процеси, управување со ризиците и рано предупредувачки сигнали” - семинар на кредитните аналитичари на Тутунска банка - Скопје (септември 2003) – веб-страница во прилог;
2. Седум циклуси на обуки на пилот-општини од областа на финансискиот менаџмент (јавно сметководство, буџетско планирање, буџетско извршување, финансиски менаџмент - управување со готовина, јавна внатрешна финансиска контрола) – (септември 2006 - април 2007);
3. Десетина семинари на тема „Користење на ИПА и другите финансиски фондови на ЕУ“ (јуни 2008 - јуни 2010);

4. Три предавања на тема „Јавно приватно партнерство“ предизвици на локалната самоуправа;
5. Семинар „Идентификување и подготовка на проекти за регионален развој“ (јуни 2009);
6. Обуки „Управување со ризиците на локално ниво“ – циклус од обуки на сите ЕЛС во Македонија;
7. „ЕУ локализација“ – десет циклуси на обуки за користење на европските фондови во функција на унапредување на локалниот развој.

По завршените специјални обуки во Центарот за одличност во финансиите (Center for Excellence in finance) во Љубљана – Словенија, во периодот февруари 2008 - февруари 2009 година, д-р Виолета Мацова е ангажирана како татор по управувачко сметководство (управување со трошоци), менаџмент и финансиски менаџмент за стекнување на интернационална диплома на јавните сметководители и ревизори, издадена од CIPFA (Certified Institut for Public Finance and Accounting) од Англија, во рамките на истоимениот проект финансиран од Светска банка.

Д-р Виолета Мацова е автор на повеќе научноистражувачки трудови, бројни прирачници, студии и стратешки документи, од кои Комисијата како поважни ги издвојува следниве:

1. Виолета Мацова, „Управување со кредитниот ризик во комерцијалното банкарство, рецензиран труд, јануари 2010, 308 стр., НАМ-прес – Скопје;
2. Виолета Мацова, „Моделите за оценка на кредитната способност на комитентите на банките, рецензиран труд, јануари 2010, стр. 162, НАМ-прес – Скопје;
3. Виолета Мацова, „Оценка на кредитниот ризик во процесот на управување со кредитни ризици во комерцијалните банки на Р.Македонија - јуни 2009, докторски труд, стр. 382., Универзитет „Св. Кирил и Методиј, Економски институт – Скопје;
4. Виолета Мацова, Лидија Нануш, „Финансиско известување според сметководство на готовинска основа (стандард, примери и објаснувања), рецензиран труд и преведен на македонски јазик, стр. 146, јануари 2005, Југореклам – Скопје;
5. Виолета Мацова, „Управувањето со кредитните ризици и одредбите на новиот Базелски договор I и II дел, Економија бизнис - списание за теорија и практика, ноември и декември 2003;
6. Виолета Мацова, „Програмски пристап за користење на странскиот капитал за поддршка на технолошкиот развој, Зборник на трудови од конференцијата во организација на Здружението за одржлив развој, март 2003;
7. Виолета Мацова, „Принципите на недискриминација, либерализација и транспарентност, патоказ при преговорите за влез на Македонија во СТО“, Зборник на трудови од конференцијата во организација на Здружението за одржлив развој, септември 2002;
8. Виолета Мацова, „Фондот за осигурување на депозити во Унгарија“, Економија бизнис - списание за теорија и практика, ноември 2000;
9. Виолета Мацова, „Осигурување на депозитите и моралниот hazard“, Економија бизнис - списание за теорија и практика, мај 2000;
10. Виолета Мацова, „Организација на маркетинг активностите во МЗТ-Скопје“, магистерски труд, јуни 1990;
11. Виолета Мацова, „Управување со ризиците во единиците на локална самоуправа – Стратегија за управување со ризиците на Општина Гази Баба, СНВ – рецензиран труд, Холандска развојна организација, Скопје, април 2010;
12. Виолета Мацова, „Моделите и процедури за управување со лошите пласмани пренесени на Агенцијата за санација на банки на Република Македонија“, стр. 31, Годишник на Агенцијата за санација на банки, март 1999 година;
13. Адријана Богдановска, Виолета Мацова, Марија Петровска, „Студија за поддршка на женското претприемништво од страна на локалната самоуправа, СНВ – Холандска развојна организација, јануари 2009;
14. Н. Габер, Виолета Мацова, Душан Павловски, „Форми за соработка меѓу локалната самоуправа и граѓанскиот сектор“, СНВ – Холандска развојна организација, јуни 2009;

15. Виолета Мацова, Нехат Рамадани, „Стратегија со акционен план за развој на туризмот на Општина Крушево“, декември 2007, СНВ – Холандска развојна организација;
16. Виолета Мацова, Филип Блажевски, „Финансиски менаџмент“ – организација на функцијата финансиски менаџмент во АД „Жито Вардар“ – Велес (работни места и хирархиски канали) - октомври 2007.

Д-р Виолета Мацова е учесник со свои реферати и трудови на повеќе конференции од меѓународен карактер, а како позначајни можат да се издвојат:

17. „Securities in Circulation in the Republic of Macedonia“ - Banking Sector Reform, презентирани на конференцијата Интербалкански форум на банкарските здруженија, јануари 2004;
18. „Инвестирање во Македонија - состојби, пречки и перспективи“, Меѓународна конференција на организација на ОЕЦД и Пактот за стабилност – Работна маса за реформи, инвестиции, интегритет и развој: Привлекување на инвестиции во Југоисточна Европа, 17-18 јули, Виена, Австрија (прилог-превод на македонски);
19. „Продажба на побарувањата како ефикасен модел на управување со лошите пласмани во македонското банкарство“, Научното советување на ЕМРЦ-Брисел, мај 2000;
20. „Bad loan Management Models in Macedonian Banking“ - European Marketing Resource Center EMRC – Семинар за финансии и банкарство, Тел Авив, Израел, ноември 2000;
21. „Macedonian investment potentials“ - Економскиот форум на ЦЕИ, Трст, ноември 2001 година;
22. „СТО - фактор врз развојот и реструктурирањето на стопанството во Македонија“, март 2002.

Д-р Виолета Мацова учествува и во проекти, меѓу кои посебно ги издвојуваме следните:

1. Capacity building in Public Accounting Project (Проект за јакнење на капацитетите во јавното сметководство), проект финансиран од Светската банка, а во организација на CEF (Center for Excellence in Finance) - Љубљана, Словенија, јануари 2008 година - декември 2009;
2. Ангажман: татор по управувачко сметководство (управување со трошоци) - менаџмент и финансиски менаџмент за стекнување на интернационална диплома на јавните сметководители и ревизори, издадена од CIPRA (Certified Institute for Public Finance and Accounting) од Англија;
3. EAR-FWC - Support to the fiscal decentralization process (проект – Поддршка на процесот на фискална децентрализација на ЕАР), септември 2006 – мај 2007 година; Ангажман: Финансиски експерт
4. EAR “Technical Assistance to the Ministry of Finance for Fiscal Decentralization“ Project (проект – техничка помош на Министерството за финансии за фискална децентрализација на ЕАР), мај 2005 - март 2006 година; Ангажман: Виш финансиски експерт.
5. EAR “Technical assistance for Banking Sector Reform” Project (Проект на ЕАР-Техничка помош за реформа на банкарскиот сектор), октомври 2003 –ноември 2004; Ангажман: Виш банкарски експерт.
6. USAID- Macedonian Financial Sector Strengthening Project (Проект на УСАИД - јакнење на македонскиот финансиски сектор), февруари - октомври 2003 година; Ангажман: Банкарски советник.

Евалуација на трудот под реден број 1 – „Управување со кредитниот ризик во комерцијалното банкарство“, рецензиран труд, 308 стр., јануари 2010, НАМ-прес - Скопје.

Во овој труд, кој претежно има карактер на учебник, се презентирани теоретските поставки на управувањето на кредитниот ризик во комерцијалните банки, презентирајќи ги притоа најновите трендови и сознанија за фазите на управувањето на ризикот, како и новите кредитни производи со кои се дисперзира и трансферира кредитниот и другите банкарски

ризички поврзани со него. Во трудот се особено елаборирани причините за настанување на финансиските и банкарските кризи, поради актуализација на кредитниот ризик, низ историјата и во светски размери, во земјите во транзиција и во Република Македонија. Во таа смисла е даден посебен осврт на последната светска финансиска криза од 2007 до 2009 година, причините и последиците од неа, како и мерките што ги преземаа националните институции во САД и земјите на Европска унија. Исто така, презентирани се и анализирани инструментите и техниките за трансфер на кредитниот ризик, како што се кредитниот своп, портфолио кредитен своп, меници поврзани со кредит, колатерализирани обврзници, структурирано финансирање хартии од вредност и потенцирајќи одредени негативности врз креирање на нови форми и ефектуирања на кредитниот ризик се предлагаат одредени промени кај истите. Во продолжение се анализираат и улогата на рејтинг агенциите и кредитните информативни системи во правец на пребродување на проблемот што го креира феноменот на „асиметричност на информации“.

Евалуација на трудот под реден број 2 – „Модели за оценка на кредитната способност на комитентите на банките“, рецензиран труд, стр. 162, јануари 2010, НАМ-прес - Скопје.

Трудот ги презентира современите трендови на оценка на кредитната способност на комитентите на банките, во кои е се поприсутна праксата, донесувањето на кредитни одлуки и оценката на кредитната способност на комитентите во банките да се базира на резултатите од примената на квантитативни модели, чија објективност го намалува дискреционото право на банкарите да ги пласираат средствата на депонентите, водејќи се од свои лични проценки, мислења и интереси.

Во таа смисла овој труд прави сеопфатна компаративна анализа на класичниот приод на оценка на кредитната способност на кредитобарателите, наспроти приодот кој применува квантитативни модели како објективни алатки за донесување на кредитни одлуки врз основа на проценетата кредитна способност, следење на кредитното однесување на комитентите и донесување соодветни одлуки во правец на креирање соодветна кредитна политика во комерцијалните банки. Особено значење во овој труд им се придава на кредит скоринг моделите како специфични квантитативни модели за оценка на кредитната способност, анализирајќи ги притоа состојбите и можностите за воведување на истите кај македонските комерцијални банки. Практичната димензија на трудот произлегува од тенденцијата загубите кои произлегуваат од лошите кредитни пласмани да се намалат со креирање на објективни алатки за оценка на кредитниот ризик, преку оценување на кредитната способност на кредитобарателите. Во таа смисла се предлага изградба на кредит скоринг модел во соодветна постапка и со соодветни критериуми и параметри кои најмногу би одговарале на македонските комерцијални банки.

Евалуација на трудот под реден број 3 - „Оценка на кредитниот ризик во процесот на управување со кредитни ризици во комерцијалните банки на Р. Македонија“, докторски труд, 382 стр., јуни 2009, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Економски институт - Скопје.

Докторската дисертација „Оценка на кредитниот ризик во процесот на управување со кредитниот ризик во комерцијалните банки на Република Македонија“ обработува современа и многу актуелна проблематика од областа на банкарството. Имајќи ја предвид актуелноста на проблематиката сврзана со кредитниот ризик во дисертацијата се прави сеопфатна анализа на проблематиката на управувањето со кредитниот ризик, презентирајќи ги и притоа критички осврнувајќи се на моделите што се користат за оценка на кредитниот ризик во современата теорија и пракса. Воедно, респектирајќи ги карактеристиките на банкарското опкружување во Република Македонија, анализирани се можностите за воведување на модели за кредитно бодирање (кредит скоринг модели), предлагајќи ги основните параметри и постапки за нивно креирање и имплементација.

Всушност, истражувањето започнува со презентирање на актуелноста на кредитниот ризик низ историјата на развиените земји, земјите во транзиција и Македонија, фокуси-

рајќи се особено и анализирајќи ги причините за големата финансиска криза и нејзините ефекти во развиените земји, како и врз македонското банкарство.

Понатаму се анализира содржината на управувањето на кредитниот ризик која се третира во банкарската теорија и пракса, каде детално се разработени фазите кои ги опфаќа управувањето со кредитниот ризик со сите нивни карактеристики.

Еден од главните предуслови за квалитетна проценка и управување на кредитниот ризик претставуваат кредитните информации кои систематизирани и институционално поддржани, градат еден заокружен кредитен информативен систем. Карактеристиките на соодветните видови на кредитно информативни системи се особено анализирани и истражени во овој труд. Во таа смисла се констатира дека кредитните регистри (било јавни или приватни) треба да претставуваат основно и првобитно јадро на кредитно-информативниот систем во потесна смисла на зборот, а рејтинг агенциите и другите слични институции да претставуваат негов комплементарен институционален дел, со цел создавање пореална и поширока основа за проценка на кредитниот ризик на кредитобарателите.

Кредитниот ризик и управувањето со него зазема значајно место и во Новата капитална спогодба-БАЗЕЛ 2, чии импликации се презентирани во рамките на докторскиот труд. Всушност, Новата капитална спогодба дава особено поголем акцент врз проценка на ризикот од страна на банките, поттикнување за изработка на пософистицирани методологии за проценка на кредитниот ризик, како и подобра пазарна дисциплина и транспарентност на кредитните информации за комингентите на банките и за банките.

Во докторскиот труд, исто така, детално се разработени и критички се оценети постапките на класичната кредитна анализа, нејзините методи, предности и недостатоци. Потенцирајќи го значењето на математичките модели за проценка на кредитниот ризик, кои во голема мера ги неутрализираат субјективните проценки на кредитните аналитичари, особено се презентираат предностите од примената на кредит скоринг моделите за направени обиди да се дадат предлози за развој на кредит скоринг модел при оценување на кредитната способност на кредитобарателите и се предлагаат чекори за нивно воведување и примена кај македонските банки.

Евалуација на трудот под реден број 4 – „Финансиско известување според сметководство на готовинска основа“ (стандард, примери и објаснувања), рецензиран труд и преведен на македонски јазик, стр. 146, јануари 2005, Југореклам – Скопје.

Овој прирачник е подготвен за потребите на проектот финансиран од Европската агенција за реконструкција – „Техничка поддршка на Министерството за финансии за фискална децентрализација“ и е наменет за сметководителите и останатите финансиски работници од јавниот сектор.

Имено, согласно со Правилникот за примена на меѓународните сметководствени стандарди во јавниот сектор на готовинска основа, кој го донесе Министерството за финансии, за прв пат формално се пропишуваат сметководствените стандарди што се применуваат при водењето на сметководството за буџетите и буџетските корисници („Службен весник на РМ“ бр. 116 од 29.12.2005), кој започна со примена на 1 јануари 2007 година.

Во таа смисла овој прирачник е од големо значење за примена на меѓународните сметководствени стандарди во јавниот сектор. Прирачникот овозможува подобро разбирање и поедноставна примена на сметководствениот стандард на готовинска основа при водењето на сметководството од страна на буџетите и буџетските корисници.

Прирачникот е составен од две поглавја:

Глава прва - Презентирање на финансиско известување според сметководство на готовинска основа и

Глава втора - Примери и објаснувања за практична имплементација на МСС за јавен сектор на готовинска основа. Во оваа глава особено се дадени практични примери и инструкции во однос на белешките кон финансиските извештаи, кои претставуваат своевидна новина во презентирањето, согласно со овој меѓународен сметководствен стандард.

На крајот од прирачникот е приложен анекс кој ги презентира во кратка верзија меѓународните сметководствени стандарди за јавниот сектор (МСС) на пресметковна основа

како следни чекори за развој на домашното сметководството во јавниот сектор, а кои се применуваат веќе во голем дел од земјите на Европска унија.

Евалуација на трудот под реден број 5 – „Управувањето со кредитните ризици и одредбите на Новиот базелски договор - прв и втор дел“ - Економија бизнис - списание за теорија и практика, два дела (трудот е објавен во две списанија во ноември и декември 2003).

Овој труд во време на издавањето особено беше значаен поради својата актуелност, имајќи предвид дека Новата капитална спогодба – Базел 2 сè уште не беше во официјална примена. Во трудот особено се потенцираат новините што ги носи Базел 2 во сферата на управувањето со кредитниот ризик. Всушност, целта и на двете капитални спогодби (Базел 1 и Базел 2) е преку определување на минимум регулаторни стандарди да се обезбеди сигурност и солидност на банкарскиот систем, како и да се зајакне конкурентната еднаквост во банкарскиот систем. Новата капитална спогодба дава особено поголем акцент врз проценка на ризикот од страна на банките, поттикнување за изработка на пософистицирани методологии за проценка на кредитниот ризик, како и подобра пазарна дисциплина и транспарентност на кредитните информации за коминентите на банките и за банките. Во таа смисла, во овој труд посебно се разработени двата пристапи за проценка на кредитниот ризик: стандарден пристап (кој има соодветни подобрувања на постоечкиот стандардизиран пристап) и новиот пристап заснован на интерно рангирање (Internal Based Approach) ИРБ пристап, кој од своја страна има две варијанти: основен ИРБ пристап и развиен ИРБ пристап. Во трудот се појаснува калкулацијата на минималната стапка на адекватност на капитал, како постоечки квантитативен стандард, и новиот пристап на пресметка и управување на кредитниот ризик (столб 1) се дополнува со два, исто така, битни елементи супервизија на контролната функција и пазарната дисциплина (столб 2 и столб 3).

Евалуација на трудот под реден број 6 – „Програмски пристап за користење на странскиот капитал за поддршка на технолошкиот развој“, Зборник на трудови од конференцијата во организација на Здружението за одржлив развој, март 2003.

Во трудот „Програмски пристап за користење на странскиот капитал за поддршка на технолошкиот развој“ се презентирани значењето и формите на странскиот капитал во функција на технолошкиот и воопшто економскиот развој на земјата, со посебен осврт на состојбите во Македонија.

Во трудот е даден посебен осврт на технолошкиот развој како услов за производно реструктурирање што претпоставува концепт на работење каде информациите, иновациите, примената на новите технологии и едуцираниот човечки потенцијал ќе бидат пресудни за просперитетот на претпријатијата и стопанството воопшто.

Во трудот се анализира производната структура на македонското стопанство, особено на индустријата која ја карактеризираат техничко-технолошка застареност, недоволно користење на капацитетите, а во исто време релативно ниско ниво на истражувачка и технолошка интензивност, висока суровинска ориентираност, висока увозна суровинска и технолошка зависност, недоволна извозна ориентираност, енергетска зависност, мала застапеност на производи со повисок степен на преработка, релативно висока трудоинтензивност и ниска доходност.

Во таа смисла се даваат насоки и се идентификуваат пропульзивни гранки кои се суровинско и енергетски неинтензивни, со висока акумулативност и флексибилност, мала или привремена увозна зависност и висок степен на аплицирање на иновации.

Во таа смисла, се наведува улогата што странскиот капитал може да ја има во унапредување на технолошкиот развој на македонското стопанство што ќе овозможи негово соодветно реструктурирање и динамизирање на извозот.

Анализирајќи го значењето на странскиот капитал за технолошкиот развој на земјата, во трудот се наведуваат формите кои во една соодветна структура и димензионираност треба да се користат со цел да се остварат саканите ефекти на технолошкиот и економскиот развој воопшто.

Притоа се анализира кредитот како форма на странски капитал, директните странски инвестиции во технолошко иновативни пропульзивни сектори и средствата од бесповратната странска помош во функција на технолошкиот развој.

Имено, се анализира во кои сфери, за кои намени и во која димензија би требало да се применува секоја од наведените форми на странски капитал, со цел да се креира систематски и насочен пристап за користење на странскиот капитал за поддршка на технолошкиот развој.

Евалуација на трудот под реден број 7 – „Принципите на недискриминација, либерализација и транспарентност, патоказ при преговорите за влез на Македонија во СТО“ - Зборник на трудови од конференцијата во организација на Здружението за одржлив развој, септември 2002.

Во овој труд се презентирани принципите на недискриминација, постепена либерализација и транспарентност кои претставуваат основни столбови на мултилатералниот трговски систем, наречен Светска трговска организација.

Всушност преку овие принципи се остварува целта на СТО, а тоа е непречно реализирање и унапредување на меѓународната трговија во услови на лојална конкуренција.

Притоа се потенцирани двете димензии на принципот на недискриминација:

- надворешна и
- внатрешна недискриминација.

Надворешната недискриминација обезбедува еднаков третман на земјите-членки на СТО при настап на трети пазари - попознат уште како принцип на најповластена нација.

Ова подразбира право дадениот најповластен третман на некоја земја во која било сфера на трговијата на стоки - услуги од страна на некоја земја да можат да ја користат сите земји-членки на СТО.

Принципот на внатрешната недискриминација или принцип на национален третман подразбира еднаков третман на домашните и странските стоки по завршување на царинската процедура, односно еднакво обременување на стоките со даноци, такси и други давачки, независно од нивното потекло.

Значи, додека првиот принцип овозможува користење на најниски царински стапки и најповолни услови за пристап на пазарите на стоки и услуги што која било земја ѝ ги има дадено на трета земја во рамките на членството во СТО, вториот принцип прави изедначувања на условите и критериумите за стопанисување помеѓу домашните и странските субјекти на територијата на секоја од овие земји.

Принципот на либерализација на надворешно-трговскиот систем подразбира укинување на сите вонцарински мерки на заштита и нивно претворање во царини, кои од своја страна треба да имаат тенденција на постепено намалување.

Всушност ваквото барање ги става земјите во една состојба меѓу чеканот и наковалната, бидејќи тенденцијата на либерализацијата е укинување на сите трговски бариери (квоти, контингенти, неавтоматски дозволи), изразување на специфичните царини или прелевмани во основни царини ад валорем, а за кои од своја страна имаат обврска за намалување на нивното ниво.

Барањето да се почитува принципот на транспарентност на трговските политики на земјите-членки на СТО, овозможува следење на трговските мерки што ги преземаат владите за заштите на нивните економии, со што се овозможува стабилност и предвидливост на деловната средина на одредена земја, односно појасна слика за нејзините идни развојни можности, а воедно се поттикнуваат инвестициите, се создаваат работни места, а потрошувачите можат целосно да ја уживаат ползата од конкуренцијата. Во продолжение на трудот се презентирани сите постигнувања кои се реализирани во време на преговорите на Македонија за членство во Светската трговска организација, респектирајќи ги спомнатите базични принципи.

Евалуација на трудот под реден број 8 – „Фондот за осигурување на депозити во Унгарија“ - Економија бизнис - списание за теорија и практика, ноември 2000.

Овој труд има своја важност во време кога се анализираат модалитети на работење и организирање на новоформираните Фонд за осигурување на депозити во Република Македонија. Поминувајќи ја банкарската криза и преземајќи бројни мерки за консолидација на целиот финансиски систем, Унгарија претставува добар пример за организирање на нејзиниот Фонд на осигурување на депозити, чие организирање и начин на работа, како и ефекти од истиот, се детално анализирани во овој труд. Имено целта на трудот е добриот пример на организирање на Фондот, со одредено приспособување да се примени и во случајот на Македонија. Трудот најпрвин ги обработува причините за настанување на банкарската криза во Унгарија во периодот 1988-1992 година, како и условите на настанување на Националниот фонд за осигурување на депозити (НДИФ). Понатаму се анализираат видовите депозити кои можат да се осигуруваат и се прави компаративна анализа со нашиот модел во Македонија.

Во трудот многу екстензивно се прикажани задачите на НДИФ, изворите на финансирање, како и ингеренциите што НДИФ ги има над финансиските институции. Во таа смисла се предлагаат определени измени што може да се направат кај Фондот на осигурување на депозити на Македонија.

Евалуација на трудот под реден број 9 – „Осигурување на депозитите и моралниот hazard“, Економија бизнис - списание за теорија и практика, Скопје, мај 2000.

Во трудот „Осигурувањето на депозитите и моралниот hazard“ се третира многу чувствителна тема: изградување на соодветен систем на осигурување на депозитите, имајќи го предвид феноменот на моралниот hazard кој може да креира и насакани последици кај банкарскиот систем на една земја.

Моралниот hazard е израз кој се користи во банкарството и претставува поголем степен на ризично однесување на одредени финансиски институции во однос на другите, поради сигурноста која ја дава инстиуцијата осигурување на депозити. Или поедноставно, банките почнуваат да го зголемуваат ризикот во своето работење (кој од своја страна создава можност за поголем профит), знаејќи однапред дека депозитите се осигурани и дека ќе бидат надоместени во случај на стечај.

Зголеменото ризично однесување може да се согледа во неконтролираната кредитна експанзија на лошите коминтенти, така што врз основа на зголемиениот износ на лоши пласмани, банката го зголемува износот за резервации. Притоа се доведува во опасност да дојде до намалување на капиталот - нејзината актива е имобилизирана, а наместо нова, оплодена заработувачка (што е основа на банкарското работење), создава загуби.

Организирањето на системот на депозити може да влијае во правец на намалување на конкуренцијата меѓу финансиските институции, како од аспект на квалитетот на нивното работење, така и од аспект на ризикот што истите го понесуваат.

Во трудот се презентираат теории кои во банкарството го изучуваат проблемот на морален hazard и ги согледуваат неговите законитости, како појава на зголемено ризично однесување во работењето на еден одреден дел на финансиски институции во однос на другите.

Особено е потенцирана теоријата која тврди дека банките кои нудат пасивни камати со повисоки каматни стапки, применуваат повисок степен на ризик во своето работење, поради потребата и покрај високата камата која ја плаќаат за доверените депозити, да остварат заработувачка.

Поради тоа, теоријата познава, а и во пракса се применуваат системи на осигурување според кои банките уплаќаат диференцијални премии, во зависност од ризикот кои го преземаат во своето работење и масата на осигурени депозити.

Посебно е истакната и методата за оценување и рангирање на банките т.н. CAMEL - метода. Меѓутоа се напоменува дека поради субјективното начело на оценување, CAMEL методата не е најверодостоен начин за оценување на банката, бидејќи често не укажува на проблемите кои можат да се појават кај банката, а кои се во директна врска со степенот на ризикот што го презема при нејзиното работење.

Појавата на морален хазард кај одредени банки зависи и од структурата на депозитите, односно штедните влогови од аспект на нивната поделба на големи и мали.

Токму поради тоа треба да се утврди осигурувањето на депозитите да се ограничи само на заштита на малите штедачи. На тој начин со осигурување на малите депозити, во случај на стечај на одредена банка, нема да се создаде паника кај големиот број мали штедачи да отидат во банката барајќи ги своите штедни влогови, бидејќи знаат дека истите се осигурани и дека во секој случај ќе бидат обесштетени. Од друга страна, сите вложувачи на поголеми износи мораат и понатаму да внимаваат на активностите на институцијата на која ѝ ги довериле своите депозити, што ќе ги редуцира хазардерските активности на нејзиниот менаџмент.

При воспоставување на систем на осигурување, од аспект на намалување на моралниот хазард, потребно е исто така правилно да се одмери и висината на штедните влогови кои целосно ќе бидат покриени. Од друга страна, доколку со системот на осигурување е одредено целосно осигурување на депозитите утврдени на доста високо ниво, тоа логички би предизвикало појава на хазардерско однесување, како кај банките така и кај штедачите, кои ќе се водат само од интересот за поголем профит.

Во трудот се констатира дека системот на осигурување на депозити треба да биде организиран на начин што со своето постоење ќе делува во насока на намалување, дури и спречување на моралниот хазард.

Во таа насока се презентирани повеќе методи присутни во САД, кои ја заменуваат класичната исплата (обесштетување) на штедачите, како што се „Метода на брза корективна акција“ (Prompt corrective action) и „Методата на најмал трошок“ (Least Cost resolution).

Евалуација на трудот под реден број 10 – „Организирање на маркетингот во МЗТ- Скопје“, магистерски, 238 стр, јуни 1990, Економски факултет – Скопје.

Во време на неговата изработка и одбрана (1989/1990 година) магистерскиот труд третира многу актуелна тема на примена и организирање на маркетинг активностите во сложени организациони системи, како што во тоа време бил СОЗТ МЗТ-Скопје. Имено, примената на маркетинг концептот како специфичен пристап на работење претставува основна тенденција на сите пазарно ориентирани субјекти. Меѓутоа, истражувањата покажуваат дека кај нас практичната примена на маркетингот во голема мера изостанува или крајно се импровизира. Причините секако лежат во бројните субјективни и објективни ограничувачки фактори, при што психолошката бариера за примена на нова концепција на работење претставува основен проблем кој треба да го решат домашните организации.

Целта на овој труд е да понуди модел на организирање на маркетинг службата и нејзините активности на „МЗТ“ како пример на сложен организационен систем кој ќе го афирмира истиот како пазарно ориентиран и активен субјект во конкурентската борба за подобар пласман и подобро задоволување на пазарната потрошувачка.

За спроведување на саканата цел, во трудот најпрвин е презентирана организационата поставеност на „МЗТ“, основните показатели на работењето, како и организационите трансформации на маркетингот од аспект на вршењето на маркетинг активностите.

Факторите кои влијаат врз организационата поставеност на маркетингот се исто така значајни за конкретно организирање на маркетинг службата на „МЗТ“. Во таа смисла се разгледуваат како надворешни фактори (влијанието на технологијата, пазарот и неговите компоненти, надворешниот пазар), така и оние фактори кои делуваат во рамките на стопанскиот субјект (степен на усвоеност на маркетинг концепцијата на работење, структурата и флексибилноста на производството, постоечката организираност на некои маркетинг активности).

Како база за организирање на маркетинг активностите, предложена е форма на организирање на „МЗТ“, според Законот за претпријатија, повеќе како идеја, без да навлегува во интерно организирање и презентирање на односите кои би се воспоставиле во една сложена форма организирана според акционерски принцип. Затоа, респектирајќи ги теоретските сознанија за можните форми на организирање на маркетингот, презентирањето е содржински и организационен модел на функционирање на маркетинг активностите

во „МЗТ“, како и местото на маркетинг организацијата во целокупната организациона структура на „МЗТ“.

Од особено значење за заживување на предложениот маркетинг модел е презентирањето на предусловите што се потребни за негово остварување. Особено значење во оваа смисла покрај кадровската и техничката опременост, како и психолошката бариера што треба да се надмине за прифаќање на маркетинг концепцијата, особено се дава значење на ефикасната изграденост на маркетинг информативен систем (МИС) и информативниот систем воопшто. Воедно е прикажан и односот на маркетингот со другите деловни функции, како и анализата на организационите промени при воведувањето на маркетингот.

Евалуација на трудот под реден број 11 – „Управување со ризиците во единиците на локална самоуправа – Стратегија за управување со ризиците на Општина Гази Баба“, рецензиран труд, СНВ – Холандска развојна организација, април 2010.

Стратегијата за управување со ризици воопшто претставува стратешки документ кој е направен со консултација на најновата литература во сферата на управувањето со ризиците, тенденција која согласно со европските стандарди и директиви станува императив и во сферата на јавниот сектор и согласно на тоа и на локалната самоуправа. Имено, Законот за јавна внатрешна финансиска контрола од јуни 2009 година наложува како императив во одреден транзиционен период општините своето работење и внатрешната ревизија да ја базираат врз оценка на ризиците, па оттаму оваа Стратегија претставува еден од првите такви документи. Целта на оваа Стратегија е идентификување и сведување во најмала можна мера на последиците од појавата на одредени ризици, а во догледно време управувањето со ризиците да стане составен дел од деловното планирање на општината и дел од секојдневната култура на однесување на органите на управување и на сите вработени во општината.

Во таа насока во Стратегијата е даден теоретски осврт на ризикот како појавна категорија во работењето, а особено на видовите стратешки и оперативни ризици со кои се соочуваат општините. Понатаму се опишани фазите на управување со ризиците, начинот на мерење на ризиците и се прикажани најновите методи на самоевалуирање на ризичноста на општините. Понатаму од конкретните интервјуа и истражувања е направена идентификација на присутните ризици во Општината, мерења на нивото /големината на ризиците и се предложени мерки за нивно намалување или контролирање.

Евалуација на трудот под реден број 12 – „Модели и процедури за управување со лошите пласмани пренесени на агенцијата за санација на банки на Република Македонија“, стр. 31, Годишник на Агенцијата за санација на банки, март 1999 година.

Во овој труд сеопфатно се прикажани модалитетите и процедурите на управување на пласманите (денарски и девизни) пренесени на Агенцијата за санација на банки, презентирајќи ги спецификите на секој од овие модели, анализирани се ефектите и е направена компаративна анализа на успешноста од примената на секој од нив. На крајот е даден и посебен осврт за управувањето на пренесените кредити од јавните претпријатија.

Имено, согласно со одредбите од Законот за санација и реконструирање на дел од банките во РМ, како и усвоените интерни акти на Агенцијата, во управувањето со пренесените побарувања се применуваат следниве форми на регулирање на побарувањата:

- наплата на достасаните побарувања по редовен законски пат, согласно со условите од оригиналните кредитни договори;
- одобрување одреден дисконт во зависност од висината на побарувањето кое еднократно се измирува;
- репрограмирање и консолидација на долгот со воспоставување на нови кредитни услови;
- продажба на побарувањата на трети лица;
- претворање на побарувањето во влог;
- активирање на инструментите за обезбедување на побарувањата;
- преземање мерки за поведување на постапка за принудно порамнување, стечај или ликвидација;
- комбинација на неколку/сите форми на регулирање на побарувањата.

Притоа е заклучено дека поради тешката финансиска состоја на претпријатијата - должници, моделот на репрограмирање и консолидација на долгот со воспоставување на нови кредитни услови претставува најкористениот модел во праксата на Агенцијата.

Меѓутоа, понатаму е анализирано дека во рамките на репрограмата како дополнителен проблем се наметнува пресметката и кумулирањето на редовната и интеркаларната камата на репрограмираните обврски, односно затезната камата на неплатените а доспееани обврски, согласно со репрограмата. Затоа, со цел значително да не се оптоваруваат и така големите побарувања по основа на денарски кредити, ревидирањето на интерни акти што ја третираа проблематиката на каматната политика на Агенцијата се наметнува како неминовна потреба.

Во трудот особено е анализиран трендот на зголемување на интересот на одделни компании за моделот продажба (купување) на побарувањата. Имајќи предвид дека најголем дел од побарувањата пренесени на Агенцијата се покриени со хипотеки, се предвидува дека во иднина овој модел може да претставува од една страна, начин за наплата на побарувањата на Агенцијата, но од друга страна, тоа може да биде успешен начин за приватизирање и рестартирање на претпријатијата кои се заглавени во долгови. На крајот е даден и посебен осврт за управување на пренесените кредити од јавните претпријатија.

Имено, во портфолиото на Агенцијата за санација на банка на Република Македонија значителен дел претставуваат побарувањата од јавните претпријатија. Особено е значаен износот на побарувањата кои потекнуваат врз основа на користени странски кредити: Парискиот клуб на доверители, Лондонскиот клуб на доверители, Меѓународната банка за обновa и развој, ЕУРОФИМА, Европската инвестициона банка и другите меѓународни финансиски организации. И додека кај одредени јавни претпријатија наплатата редовно и скоро во целост се измирува согласно со договорените услови спрема странските доверители (Електростопанство на Македонија, Македонски телекомуникации), кај останатите постојат значителни проблеми со наплатата.

Евалуација на трудот под реден број 17 - „Securities in Circulation in the Republic of Macedonia“ - конференција Интербалкански форум на банкарските здруженија, јануари 2004.

Овој труд е особено значаен и актуелен во времето на неговото подготвување и публикување, имајќи го предвид процесот на заживување на прометот на пазарот на капитал во Република Македонија. Во таа смисла во трудот се презентирани постоечките хартии од вредност во оптек во Република Македонија и тоа: акции, обврзници и благајнички записи.

Особен осврт е даден на долгорочните државни хартии од вредност со кои започна тргувањето на (во тоа време младиот) пазарот на капитал, со кои владите на Република Македонија од една страна решаваат одредени должнички, структурни и други финансиски проблеми, но од друга страна овие хартии од вредност во голема мера влијаеле на заживување на пазарот на капитал. Во таа смисла се презентирани и е даден историјатот за условите на настанување, тргување и ефектите што се постигнати со следните хартии од вредност:

- обврзници за санација на Стопанска банка АД-Скопје;
- голема обврзница за селективни кредити за санација на Стопанска банка АД;
- обврзници за преземање на дополнителните побарување на Стопанска банка АД Скопје при нејзината приватизација;
- обврзници за т.н. замрзнато штедење на граѓаните;
- обврзници за денационализација;
- конвертибилни сертификати.

Понатаму е прикажана состојбата со акциите и тргувањето на секундарниот пазар на капитал, како и состојбата со пазарот на краткорочни хартии од вредност (благајнички записи).

На крај се презентирани видувањата на авторот за идните перспективи на пазарот на капитал во Република Македонија и препораки за негово заживување.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на поднесената документација, Комисијата констатира дека кандидатката д-р Виолета Мацова ги исполнува условите според Конкурсот.

Комисијата согледа дека кандидатката веќе има предавачко искуство и е вклучена во научноистражувачкиот процес, со што ја квалификува да продолжи во иднина да го унапреди овој процес на повисоко ниво.

Квалитетот на кандидатката се потврдува и преку објавените стручни трудови, а посебно нејзината научноистражувачка работа е изразена при изготвувањето и одбраната на магистерскиот и докторскиот труд.

Комисијата особено го потенцира и го зема предвид практичното искуство коешто го поседува кандидатката во конкретната област, што несомнено ќе претставува нејзина сила на страна во прагматично спроведување на наставно – образовната активност и успешна реализација на програмските содржини од соодветните предметни дисциплини.

Имајќи го предвид гореизнесеното, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев” - Штип да ја избере кандидатката д-р Виолета Мацова во звање доцент на наставно-научната област финанси и банкарство.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Ристо Фотов, претседател, с.р.
Проф. д-р Милан Илиевски, член, с.р.
Доц. д-р Александар Костадиновски, член, с.р.

ПРИЛОГ

Табела за вреднување на активностите на д-р Виолета Мацова, во реизборниот период 2011 година, според критериумите за избор на наставници и соработници на Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип

Вид на активност	Број	Поени	Вкупно
Реден број од прегледот за Наставно-образовна (НО) дејност - Правилник за единствените критериуми и постапка за избор во наставни, наставно-научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Гоце Делчев” –Штип (Универзитетски гласник бр.12, декември 2009, стр.119-122)			
Научноистражувачка (НИ) дејност			
1. Одбранета докторска теза	1	8	8
2. Одбранета магистерска работа	1	4	4
3. Студиски престој во странство		8	8
Стручно-апликативна дејност			

<p>4. Труд во стручно списание (во земјава)</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Управување со кредитниот ризик во комерцијалното банкарство”, рецензиран труд, јануари 2010, 308 стр., НАМ прес – Скопје; - „Модели за оценка на кредитната способност на комитентите на банките” - рецензиран труд, јануари 2010, стр. 162, НАМпрес-Скопје; - „Оценка на кредитниот ризик во процесот на управување со кредитни ризици во комерцијалните банки на Р.Македонија” - јуни 2009, докторски труд, стр. 382., Универзитет „Св. Кирил и Методиј”, Економски институт – Скопје; - „Финансиско известување според сметководство на готовинска основа” (стандард, примери и објаснувања), рецензиран труд и преведен на македонски јазик), стр. 146, јануари 2005, Југореклам – Скопје; - „Управувањето со кредитните ризици и одредбите на Новиот базелски договор - I и II дел“ - Економија бизнис - списание за теорија и практика, ноември и декември 2003; - „Програмски пристап за користење на странскиот капитал за поддршка на технолошкиот развој” - Зборник на трудови од конференцијата во организација на Здружението за одржлив развој, март 2003; - „Принципите на недискриминација, либерализација и транспарентност, патоказ при преговорите за влез на Македонија во СТО” - Зборник на трудови од конференцијата во организација на Здружението за одржлив развој, септември 2002; - „Фондот за осигурување на депозити во Унгарија“ - Економија бизнис - списание за теорија и практика, ноември 2000; - „Осигурување на депозитите и моралниот хазард”, Економија бизнис - списание за теорија и практика, мај 2000; - „Управување со ризиците во единиците на локална самоуправа – Стратегија за управување со ризиците на Општина Гази Баба”, СНВ – рецензиран труд - Холандска развојна организација, Скопје, април 2010; - „Модели и процедури за управување со лошите пласмани пренесени на агенцијата за санација на банки на Република Македонија“, стр. 31, - Годишник на Агенцијата за санација на банки - март 1999 година; - „Студија за поддршка на женското претприемништво од страна на локалната самоуправа” – СНВ – Холандска развојна организација, јануари 2009; - „Стратегија со акционен план за развој на туризмот на Општина Крушево” – декември 2007- СНВ –Холандска развојна организација; - „Финансиски менаџмент” – организација на функцијата финансиски менаџмент во АД „Жито Вардар“ – Велес (работни места и хиерархиски канали), октомври 2007. 	<p>14</p>	<p>2</p>	<p>28</p>
---	-----------	----------	-----------

<p>5. Труд во стручно списание (во странство) – прифатен, презентирани и излезени во списание</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Securities in Circulation in the Republic of Macedonia” - Banking Sector Reform, презентирани на конференцијата Интербалкански форум на банкарските здруженија, јануари 2004; - „Инвестирање во Македонија - состојби, пречки и перспективи” - Меѓународна конференција во организација на ОЕЦД и Пактот за стабилност – Работна маса за реформи, инвестиции, интегритет и развој: Привлекување на инвестиции во Југоисточна Европа, 17-18 јули, Виена, Австрија (прилог-превод на македонски); - „Продажба на побарувањата како ефикасен модел на управување со лошите пласмани во македонското банкарство“ - научно советување на ЕМРЦ - Брисел, мај 2000; - “Bad loan Management Models in Macedonian Banking”- European Marketing Resource Center EMRC – Семинар за финансии и банкарство, Тел Авив- Израел, ноември 2000; - “Macedonian investment potentials”- Економскиот форум на ЦЕИ, Трст, ноември 2001 година; - „СТО - фактор врз развојот и реструктурирањето на стопанството во Македонија“, март 2002. 	<p>6</p>	<p>3</p>	<p>18</p>
<p>6. Пленарно предавање на стручен собир</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Кредитни процеси, управување со ризиците и рано предупредувачки сигнали“ - семинар на кредитните аналитичари на Тутунска банка - Скопје (септ. 2003) – веб-страница во прилог; - Седум циклуси на обуки на пилот-општини од областа на финансискиот менаџмент (јавно сметководство, буџетско планирање, буџетско извршување, финансиски менаџмент - управување со готовина, јавна внатрешна финансиска контрола) - септ. 2006 - април 2007; - Десетина семинари на тема „Користење на ИПА и другите финансиски фондови на ЕУ“ - јуни 2008 - јуни 2010; - Три предавања на тема „Јавно приватно партнерство“ предизвици на локалната самоуправа; - Семинар „Идентификување и подготовка на проекти за регионален развој“ – јуни 2009; - Обуки „Управување со ризиците на локално ниво” – циклус од обуки на сите ЕЛС во Македонија; - „ЕУ локализација” – десет циклуса на обуки за користење на европските фондови во функција на унапредување на локалниот развој. 	<p>7</p>	<p>4</p>	<p>28</p>

<p>7. Претседател на организационен или програмски одбор на стручен собир</p> <ul style="list-style-type: none"> - Претседавач на Работната група за либерализација и олеснување на трговијата во рамките на Пактот за стабилност (јуни 2001 – февруари 2003); - Претседател на Македонската делегација на Работната група за економски и финансиски прашања при Советот за соработка на РМ и ЕУ(фев. 2001 - фев.2003); - Претседател на Заедничките мониторинг комитети за спроведување на договорите за слободна трговија на Македонија со земјите од ЈИЕ (јан. 2001 - фев. 2003); - Главен преговарач на договорите за слободна трговија на Р.Македонија со БиХ, Албанија и Романија (март 2001 - дек. 2002); - Координатор и член на Преговарачкиот тим во процесот на пристапување на Р. Македонија во СТО (јан. 2001-септ.2002); - Член на Управниот комитет на Проектот на ЕАР – Реформа на образованието (јануари 2002 - март 2003) - Координатор / претседател на Управниот комитет за елиминирање на инвестионите бариери – Светска банка (јануари 2002 - февруари 2003); - Координатор на Економскиот форум на ЦЕИ – ноември 2002; 	8	3	24
<p>8. Учесник во научен проект</p> <ul style="list-style-type: none"> - Capacity building in Public Accounting Project (Проект за јакнење на капацитетите во јавно сметководство) - проект финансиран од Светската банка, а во организација на CEF (Center for Excellence in Finance) Љубљана, Словенија, јануари 2008 година - декември 2009; - ТUTOR по управувачко сметководство (управување со трошоци) - менаџмент и финансиски менаџмент за стекнување на интернационална диплома на јавните сметководители и ревизори издадена од CIPRA (Certified Institute for Public Finance and Accounting) во Англија; - EAR-FWC - Support to the fiscal decentralization process (Проект – поддршка на процесот на фискална децентрализација на ЕАР) септември 2006 – мај 2007 година 	3	8	24
<p>ВКУПНО:</p>			142